

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового Інституту
педагогіки і психології

проф. С.М. Кондратюк
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

виробничої психодіагностичної практики

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 053 Психологія
(шифр і назва)

освітня-програма Практична психологія першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти

денної та заочної форми навчання

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН
Інституту педагогіки і психології Сумського
державного педагогічного університету імені
А. С. Макаренка

« 28 » серпня 2020 р.

Голова: к. психол. н., доц. Тарасова Т.Б.
(ступінь, вч. звання)

Суми – 2020

Розробники:

1. Щербак Тетяна Іванівна, к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розроблена і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від. «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Кузікова С.Б.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2020 р.

Опис компоненту ОП з циклу професійної підготовки

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 180	бакалавр	7-й	7-й
		Виробнича психодіагностична практика	
		180	180
		Вид контролю: залік	

1. Мета виробничої психодіагностичної практики

Виробнича психодіагностична практика – це організована підсистема системи професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти та важливий аспект формування майбутнього психолога як професіонала та особистості.

В основі психодіагностичної виробничої практики лежить системний підхід до формування навичок професійної діяльності студентів, що включає поєднання теоретичних знань і практичних умінь. Відтак найголовнішим критерієм ефективності проходження виробничої практики є здатність студентів вирішувати професійні проблеми. Практика побудована за принципом поступового поглиблення знань та умінь професійної діяльності психолога відповідно до теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами.

Метою психодіагностичної виробничої практики є удосконалення професійних вмінь та навичок з психодіагностики на основі апробації їх на практиці та ознайомлення з практичною діяльністю психолога.

Освітньо-професійною програмою визначені наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК5.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК6.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- **ЗК7.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- **ЗК8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- **ЗК9.** Здатність працювати в команді.
- **ЗК10.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- **ЗК11.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- **СК1.** Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- **СК3.** Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- **СК4.** Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

- **СК5.** Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- **СК6.** Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- **СК7.** Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- **СК8.** Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
- **СК9.** Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.
- **СК10.** Здатність дотримуватися норм професійної етики.
- **СК11.** Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2. Передумови виробничої психодіагностичної практики

Проходження виробничої психодіагностичної практики вимагає актуалізації міждисциплінарних знань із дисциплін: «Психодіагностика», «Математичні та експериментальні методи в психології», «Практикум з загальної психології», «Соціальна психологія з практикумом», «Методика роботи практичного психолога» та знань, умінь, навичок набутих в процесі «Навчальної психологічної практики».

3. Результати навчання набуті в процесі виробничої психодіагностичної практики

Програмні результати за ОП

Освітньо-професійною програмою визначені наступні загальні програмні результати навчання (ПРН), для формування яких використовується виробнича психодіагностична практика:

- **ПР1.** Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- **ПР3.** Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- **ПР4.** Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- **ПР5.** Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- **ПР6.** Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- **ПР7.** Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

- **ПР8.** Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
- **ПР9.** Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
- **ПР10.** Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- **ПР11.** Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- **ПР12.** Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
- **ПР13.** Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
- **ПР14.** Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.
- **ПР15.** Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- **ПР16.** Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
- **ПР17.** Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Результати навчання

- **РН1.** Визначати та описувати психологічні проблеми на основі результатів психодіагностичного дослідження; визначати шляхи їх вирішення.
- **РН2.** Здійснювати самостійний пошук та аналіз необхідної інформації з психодіагностики із використанням сучасних джерел та баз даних.
- **РН3.** Проявляти дослідницьку самостійність, апробувати знання на практиці і на основі цього робити обґрунтовані висновки.
- **РН4.** Обирати адекватні, надійні методи емпіричного дослідження й використовувати їх з метою визначення проблем клієнта.
- **РН5.** Планувати, організовувати та проводити дослідження психічних явищ відповідно до професійних вимог, що висуваються до фахівця психодіагноста.
- **РН6.** Професійно, з наукових позицій інтерпретувати результати індивідуального та групового психодіагностичного дослідження, визначати їх достовірність, формулювати аргументовані висновки, оформлювати психологічне заключення.

- **РН7.** Оформлювати згідно сучасних вимог отримані результати психодіагностичного дослідження у вигляді наукових звітів (психодіагностичного заключення), презентувати та обстоювати їх.
- **РН8.** Самостійно обирати, застосовувати психодіагностичний інструментарій, аргументувати власні сформульовані висновки та рекомендації.
- **РН9.** Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу проблеми та її психодіагностичного дослідження; презентувати отримані результати з врахуванням соціокультурних особливостей замовника.
- **РН10.** Складати план та проводити індивідуальні консультації ситуативного характеру згідно запиту клієнта.
- **РН11.** Розробляти програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації, виходячи з запиту клієнта або на основі результатів психодіагностичного дослідження, та реалізовувати їх.
- **РН12.** Співпрацювати з психологом, вчителями, вихователями та іншими студентами-практикантами; встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами; враховувати психологічні та соціокультурні особливості співрозмовника для створення умов ефективного спілкування.
- **РН13.** Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості і вміння узгоджено працювати з групою як самостійно, так і під керівництвом психолога.
- **РН14.** Готовність до професійного самовдосконалення та неперервного професійного зростання для досягнення особистісного та професійного розвитку.
- **РН15.** Дотримуватися соціально-етичних норм професійної етики фахівців із психодіагностики та загально етичних принципів психодіагностичного обстеження.
- **РН16.** Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичними принципам і стандартам психодіагноста.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p style="text-align: center;">А 90 – 100</p>	<p style="text-align: center;">Зміст та оформлення звіту відповідають стандартам. Студент опрацював всі розділи програми практики. Матеріали практики подані у встановлений термін; звітна документація представлена у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента; кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі без суттєвих помилок і недоліків. Відгук керівника про результати проходження практики студентом позитивний. Практикант вільно володіє змістом роботи, яка проводилася на практиці та</p>

	здобутками психологічної науки у цій царині. Практикант надає повні та точні відповіді на проблемні питання щодо програми практики і виконаної роботи.
В 82 - 89	Наявні несуттєві зауваження щодо змісту та оформлення звіту з практики. Студент опрацював всі розділи програми практики. Матеріали практики відповідають усім формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у встановлений термін, у повному обсязі; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента, кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі, але наявні незначні помилки та недоліки, що пов'язані з обчисленнями результатів та їхньою інтерпретацією. Не значні помилки зустрічаються в програмі заходів з психологічної просвіти й профорієнтації. У звіті з практики відмічені окремі неточності й логічні помилки. Студент дотримується етичних норм психодіагноста, готовий до професійного самовдосконалення та успішно працює з клієнтами в групі й самотійно. Відгук керівника практики про результати проходження практики студентом позитивний. У відповідях з виконання програми практики студент припускається окремих неточностей, хоча загалом має потрібні знання.
С 74 - 81	Завдання практики виконано правильно, але не повно. У звітній документації наявні окремі неточності. Студент проявляє дослідницьку самотійність, апробує знання на практиці, але робить не зовсім обґрунтовані висновки. Практикант обирає адекватні, надійні методи емпіричного дослідження; планує та організовує психодіагностичну роботу, але припускає незначні помилки. Наявні певні труднощі в презентації отриманих результатів з врахуванням соціокультурних особливостей замовника; плануванні та проведенні індивідуальних консультацій ситуативного характеру. Наявні помилки в програмі заходів з психологічної просвіти й профорієнтації на основі результатів психодіагностичного дослідження. Студент налагодив співпрацю з психологом, та дотримується норм професійної етики. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний. На запитання щодо змісту практики студент дає не зовсім точні відповіді.
Д 64 - 73	Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення структурних частин програми практики. Переважна

	<p>більшість питань програми практики у звіті висвітлена, однак мають місце окремі неточності й логічні помилки. Матеріали практики відповідають встановленим формальним та змістовним вимогам до їх написання, зокрема: матеріали практики подані у повному обсязі, але пізніше встановленого терміну; матеріали практики є оригінальним авторським доробком студента, матеріали практики представлені в неповному обсязі, наявні помилки, які студент за допомогою керівника практики спроможний виявити, але не завжди може виправити. Студент не дотримувався всіх вимог до оформлення матеріалів практики; кількісний та якісний аналіз результатів досліджень виконаний у повному обсязі, проте наявні помилки та недоліки, що суттєво позначаються на їхній інтерпретації. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний. При відповідях на запитання щодо опанування програми практики студент почувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань у повному обсязі.</p>
<p>Е 60 - 63</p>	<p>Не дотримано вимог щодо змісту та оформлення завдань практики. Звітна документація оформлена з істотними помилками або не в повному обсязі. Завдання виконано у повному обсязі, проте наявні суттєві помилки та недоліки. Студент не вміє узагальнювати результати дослідження та надавати необхідну психологічну консультацію за її результатами. Практикант не прагне до професійного самовдосконалення. Відгук керівника про результати проходження практики студентом в цілому позитивний, однак з негативними зауваженнями. Відповіді щодо змісту практики не завжди правильні, формальні та поверхові. При відповідях на запитання щодо опанування програми практики студент почувається невпевнено, збивається, припускається помилок, не має потрібних знань.</p>
<p>FX 35-59</p>	<p>Таку оцінку виставляють студентіві, якщо у звіті спостерігається неповне викладення матеріалу, повна невідповідність змісту роботи вимогам програми практики або робота запозичена, підготовлена не самостійно чи містить недостовірну інформацію. Студент допустив помилки при здійсненні кількісного та якісного аналізу результатів досліджень, що суттєво вплинуло на їхню інтерпретацію. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу проблеми та її психодіагностичного дослідження. Практикант розробив</p>

	<p>на основі результатів психодіагностичного дослідження програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації з істотними помилками.</p> <p>Відгук керівника практики стосовно ставлення до практики і трудової дисципліни студента негативний. На запитання студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа, яка захищає звіт про практику, неправильно зрозуміла її зміст.</p>
<p>F 1 - 34</p>	<p>Повна невідповідність змісту роботи вимогам або робота запозичена, підготовлена не самостійно. Завдання практики не виконано. Студент виявляв низький рівень професійної мотивації під час проходження практики. У студента відсутні вміння провадити психодіагностичну роботу, складати план та проводити індивідуальні консультації ситуативного характеру згідно запиту клієнта, розробляти програми заходів з психологічної просвіти й профорієнтації. Студент не дотримувався соціально-етичних норм професійної етики. Відсутня готовність презентувати отримані результати психодіагностичного дослідження. Відгук керівника практики носить негативний характер. Документація оформлена неякісно і подана несвоєчасно. На запитання щодо змісту практики студент не може дати задовільних відповідей, припускається грубих помилок або характер відповідей дає підставу стверджувати, що особа неправильно розуміє зміст матеріалу. Виробнича психодіагностична практика потребує повторного проходження.</p>

Оцінюючи проходження студентами практики, враховуються такі положення:

- успішність і повнота виконання програми практики та індивідуальних завдань керівників;
- дотримання вимог професійної етики та деонтології, правил внутрішнього розпорядку бази практики;
- активність студента, ініціативність у процесі виконання завдань;
- систематичність і якість ведення щоденника;
- повнота, логічність, стилістична досконалість доповіді та відповідей на запитання на заключній конференції;
- організованість, впевненість, інтерес до роботи.

Розподіл балів

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Складання індивідуального плану та ведення щоденника практики	10
2.	Діагностична робота: - психодіагностичне дослідження особистості; - психодіагностичне дослідження міжособистісних стосунків; - психодіагностичне дослідження особливостей адаптації особистості; - психодіагностичне дослідження професійного самовизначення особистості.	40
3.	Консультативна робота: - індивідуальна консультація ситуативного характеру на основі психодіагностичного обстеження.	10
4.	Просвітницька та профорієнтаційна робота: - проведення заходу психолого-просвітницького характеру; - проведення заходу спрямованого на формування професійної самовизначеності.	20
5.	Підготовка та оформлення звітної документації (протоколи та/або аналітичні довідки; план індивідуальної консультації; конспекти заходів; звіт про виконання програми практики).	10
6.	Захист звіту на підсумковій конференції	10
7.	Загальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Згідно з «Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному

педагогічному університеті імені А. С. Макаренка» №178 від 27 квітня 2020 р. перерахування результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом і змістом відповідають програмі виробничої психодіагностичної практики можливо в обсязі 20 балів.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний та підсумковий контроль проводяться відповідно до вимог Положення «Про порядок оцінювання знань студентів у Європейській кредитно-трансферній системі (ЄКТС) організації освітнього процесу», затвердженого вченою Радою СумДПУ ім. А. С. Макаренка (протокол №7 від 23.02.2015).

Контроль з боку закладу вищої освіти може здійснюватися:

- директором інституту (заступниками директора);
- завідувачем випусковою кафедрою;
- організатором практики;
- керівниками практики

Поточний контроль здійснюється під час відвідування баз практики і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання завдань практики, рівень володіння знаннями та вміннями, необхідними для реалізації поставлених завдань. З боку керівника практики поточний контроль може здійснюватися під час консультацій студентів у дні, що встановлені кафедрою психології. Поточний контроль здійснюють керівники практики (постійно), а також завідувач кафедри та відповідальний за організацію діагностичної практики (періодично). Для поточного контролю використовуються форми: обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних практичних завдань; самооцінювання-рефлексія; письмовий звіт.

Завданням підсумкового контролю є перевірка результатів проходження студентами виробничої психодіагностичної практики з фаху, систематизація і узагальнення набутих знань, вмінь і навичок. Відбувається у вигляді презентації результатів виробничої психодіагностичної практики на звітній конференції.

Семестровий контроль – залік.

6. Програма виробничої психодіагностичної практики

Загальні положення

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра у процесі виробничої практики застосовуються проблемно-пошуковий, діалогічний, інтерактивний методи навчання. Практико-орієнтоване навчання передбачає виконання практичного завдання. Самостійному навчанню сприятиме робота в структурному підрозділі з вирішення управлінських завдань психологічної служби організації, використання сучасних методів і засобів психологічного забезпечення продуктивної діяльності. Формування навичок роботи у колективі у якості як виконавця, так і куратора заходу. Під час підготовки до звіту за результатами практико-орієнтованого навчання

студенти розвивають навички самостійного навчання, критичного аналізу, синтезу та аналітичного мислення.

Принципи організації практики:

1. Органічний зв'язок практичних завдань із вивченням теоретичних дисциплін.

2. Можливість вибору об'єкту фахової практики у відповідності з навчальними інтересами, нахилами і здібностями студентів.

3. Забезпечення дослідницького підходу:

– можливість досліджувати психологічну проблематику у відповідності з особливостями і завданнями структур, що є базовими для психологічної практики;

– можливість проявити дослідницьку самостійність, апробувати знання на практиці;

– можливість проводити дослідження відповідно до завдань курсових і дипломних робіт.

Права та обов'язки студента-практиканта:

- ознайомитися і дотримуватися режиму роботи установи, де проходить практика;
- виявляти вихованість, етичну поведінку, ввічливість, професіоналізм;
- разом з керівниками скласти індивідуальний план та графік проходження практики;
- проходити практику у визначеному закладі відповідно до отриманих завдань у режимі роботи закладу;
- у повному обсязі та сумлінно виконувати завдання, які передбачені програмою практики;
- регулярно відвідувати керівника практики у дні його консультацій на кафедрі (або on-line), систематично разом з керівниками обговорювати хід виконання програм практики.
- збирати необхідні матеріали;
- нести повну відповідальність за виконану роботу, її результати, достовірність та автентичність поданих матеріалів;
- у визначений термін і на належному рівні подати керівнику практики звітну документацію про проходження практики;
- захистити звіт з практики у визначений термін.

Права та обов'язки керівника практики:

- контролювати підготовленість бази практики до прибуття практикантів, надати необхідні методичні консультації щодо відповідної підготовки таких місць;
- сприяти вирішенню організаційних труднощів і подоланню можливих конфліктних ситуацій під час підготовки і проходження практики;
- забезпечувати проведення всіх організаційних заходів: інструктаж про порядок проходження практики, надання практикантам документів необхідних для виконання програми і завдань практики (направлення,

- програми, щоденник, календарний план, завдання, методичні рекомендації та ін.), перелік яких встановлює навчальний заклад;
- повідомляти практикантів про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі психології;
 - здійснювати методичне керування виконанням студентами програми практики, надавати всебічну практичну допомогу;
 - здійснювати контроль за виконанням завдань практики;
 - надавати необхідну методичну допомогу;
 - контролювати проходження студентами практики, ведення табеля відвідування студентами бази практики, щоденників, підготовку звітів, оцінку-відгук про виконану студентами роботу;
 - подати завідуючому кафедрою / організатору практики письмовий звіт про проведення практики.

Права та обов'язки керівника практики від бази практики:

- забезпечувати проведення всіх організаційних заходів під час проходження практики студентів;
- забезпечувати якісне проходження практики згідно із програмою;
- контролювати виконання практикантами правил внутрішнього розпорядку.

Організація виробничої психодіагностичної практики

Безпосереднє навчально-методичне керівництво і контроль за організацією виробничої психодіагностичної практики здійснюють досвідчені викладачі кафедри психології.

Згідно навчального плану підготовки магістрів у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, виробнича психодіагностична практика передбачена у обсязі 180 годин (6 кредитів) і проводиться з відривом від навчання впродовж чотирьох тижнів в умовах різних сучасних закладів, установ та організацій. Виробнича психодіагностична практика за освітнім рівнем «Бакалавр» входить до компоненту практичної підготовки освітньо-професійної програми.

Назва практики	Напрямок, спеціальність	Курс	Семестр	Кількість тижнів	Кількість годин
Виробнича психодіагностична	Психологія	4	7	4	180

Організацію практичної підготовки майбутніх психологів регламентує Положення про виробничу психологічну практику підготовлено на основі Положення про проведення практик у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, ухваленого рішенням вченої ради університету від 26 грудня 2017 року (протокол № 6). Робота студентів під час виробничої психодіагностичної практики організовується згідно з

положенням про безперервну практичну підготовку студентів з урахуванням навчального плану та програми підготовки студентів спеціальності «Психологія».

Виробнича психодіагностична практика студентів складається з **трьох етапів**.

1. Підготовчий етап.

На цьому етапі викладачі кафедри психології розробляють програму практики. На її основі студенти розробляють індивідуальні плани роботи, які перевіряються і коригуються керівником практики згідно з функціональними обов'язками психолога.

За тиждень до початку практики кафедра психології організовує настановчу конференцію, на якій організатор та керівники фахової практики повідомляють студентам інформацію про:

- 1) мету та завдання практики;
- 2) тривалість практики;
- 3) місце проходження практики;
- 4) інформацію про склад груп та їх керівників;
- 5) обов'язки студентів-практикантів;
- 6) графік консультацій;
- 7) види робіт, які повинні виконувати практиканти;
- 8) форму звітної документації;
- 9) контроль та критерії оцінювання практики

У цей період студенти розподіляються за методистами, які керуватимуть практикою.

2. Основний етап.

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 годин (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 годин – самостійна навчальна діяльність за програмою практики. За домовленістю між університетом і базою практики може встановлюватися інша тривалість робочого часу студентів, за умови, якщо це не суперечить вимогам чинного трудового законодавства.

Робочий день практиканта визначається правилами трудового розпорядку та режимом роботи установи або організації, де студент проходить практику. Практиканти працюють за графіком, який готує керівник від бази практики. Щоденна робота практиканта полягає у збиранні та вивченні матеріалів за програмою практики, оформленні документації, заповненні щоденника проходження практики.

Кожний студент працює за планом. План виробничої психодіагностичної практики необхідно скласти так, щоб у ньому було максимально розкрито функції, які виконує психолог у своїй практичній діяльності (зокрема ті, що визначені програмою практики). З огляду на зазначені вимоги, індивідуальний план студента-практиканта повинен бути

спрямований на формування вмінь і навичок у сфері психодіагностики. Практика починається з ознайомлення з організацією, керівником, змістом практичної діяльності психолога.

Труднощі, які виникають у практиканта під час виробничої практики, вирішуються під час групових та індивідуальних консультацій з психологом-методистом.

3. Заключний етап.

Студенти завершують оформлення звіту про проходження психодіагностичної практики і захищають його.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана з поважної причини, то розпорядженням навчально-наукового інституту студенту надається можливість подовжити термін проходження практики у вільний від навчання час.

Завдання практикантам на час виробничої психодіагностичної практики:*

- ознайомитися з особливостями планування та здійснення діагностичної, консультативної, просвітницької та профорієнтаційної роботи психолога;
- підготувати та провести групове та індивідуальне психодіагностичне дослідження (психодіагностичне дослідження особливостей особистості; міжособистісних стосунків; особливостей адаптації особистості; професійного самовизначення особистості), здійснити узагальнення результатів дослідження та надати рекомендації;
- підготувати план та провести на основі психодіагностичного обстеження індивідуальну консультацію ситуативного характеру (за запитом клієнта);
- розробити програму та провести заходи з психологічної просвіти й профорієнтації;
- вивчити та узагальнити досвід роботи психолога бази практики;
- підготувати письмовий звіт про виконання програми практики та всю необхідну документацію.

* Завдання може змінюватися в залежності від запиту або специфіки установи-бази практики. Потребує попереднього узгодження з методистом від ЗВО та бази практики.

Зміст виробничої психодіагностичної практики

Зміст виробничої психодіагностичної практики визначається у відповідності з планом діагностичної діяльності психолога закладу та специфіки бази практики.

- Ознайомлення зі специфікою бази практики, нормативними документами, робочим місцем, основними напрямками, змістом та регламентом роботи, документацією та звітністю, особливостями контингенту клієнтів;
- Складання індивідуального плану роботи на період практики, ведення щоденника;

- Діагностика: психодіагностичне дослідження особистості; міжособистісних стосунків; особливостей адаптації особистості; професійного самовизначення особистості (див. дод. 3 Орієнтовний перелік психодіагностичних методик);
- Консультативна діяльність: індивідуальна консультація ситуативного характеру за результатами психодіагностичного обстеження;
- Психологічна просвіта: підвищення психологічної культури та захист психічного здоров'я особистості.
- Профорієнтація: підготовка особистості до вибору професії, формування професійної самовизначеності.

Звітна документація та підведення підсумків практики

Після завершення практики студенти звітують про її підсумки (виконання програми виробничої психодіагностичної практики). У визначений термін керівнику практики від кафедри студенти-практиканти подають:

- письмовий звіт про виконання програми практики;
- оформлений щоденник проходження практики (див. дод. А);
- індивідуальний план практики (див. дод. Б);
- характеристику на студента-практиканта з аналізом виконаних ним видів роботи, підписану та завірену керівником установи;
- протоколи та/або аналітичні довідки групових та індивідуальних психодіагностичних обстежень, оформлені згідно з існуючими вимогами;
- план індивідуальної консультації (на основі психодіагностичного обстеження);
- конспект заходів з психологічної просвіти та профорієнтації.
- відгук керівника з оцінкою діяльності практиканта.

Вимоги до звіту

Звіт з виробничої психодіагностичної практики здається студентами керівникам практики від кафедри для перевірки не пізніше 2-х днів після завершення практики. Звіт повинен містити аналіз практики, конкретний опис виконаної практикантом роботи, відомості про виконання усіх розділів програми практики та завдань, висновки і пропозиції студента щодо практики, а також у разі потреби відповідні пояснення тощо.

Звіт про проходження практики студенти оформлюють на аркушах формату А4, скріплюють і подають керівникам практики. Сторінки звіту нумерують наскрізно.

У щоденнику в хронологічному порядку записують зміст роботи за кожний день практики. Бланки щоденника за формою студенти отримують на настановчій конференції практики (на кафедрі психології).

Щоденник з виробничої психодіагностичної практики містить такі складові:

- титульну сторінку, де зазначено вид практики студента, навчальний підрозділ, курс, групу, спеціальність;
- календарний план проходження практики;
- основні положення практики.

У відгуку керівника виробничої психодіагностичної практики зазначається ступінь виконання студентом програми практики, рівень оволодіння методами дослідження, рівень набутих знань та навичок.

Захист практики відбувається на підсумковій конференції. Під час захисту студент повинен стисло (до 5 хв.) викласти результати виробничої психодіагностичної практики а також дати відповіді на зауваження керівника та запитання членів комісії, які дозволять оцінити розуміння студентом змісту практики.

Захист проводиться перед комісією, до складу якої входять керівники практики та завідувач кафедри психології. При захисті звіту про проходження виробничої психодіагностичної практики оцінюється вміння аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати, систематизувати та узагальнювати отриманий фактичний матеріал, формулювати висновки та розробляти рекомендації, використовувати дані емпіричного характеру. Результати проходження практики оформлюються та заносяться в екзаменаційну відомість та залікову книжку. На титульному аркуші звіту про практику ставиться підпис членів комісії про захист.

Деонтологічні особливості проходження виробничої психодіагностичної практики

Виробнича психодіагностична практика, крім того, що покликана забезпечити виконання навчально-практичних завдань, повинна реалізовувати головний принцип роботи психолога – «не нашкодь!»

Оскільки ситуацій, в яких студент-практикант може свідомо чи несвідомо нашкодити клієнту, існує чимало і всі їх передбачити неможливо, наводимо ряд положень Етичного кодексу психолога, який регламентує взаємодію психолога та клієнта.

У випадку, коли студент-практикант сумнівається у своїх діях, він повинен звернутися до керівника психодіагностичної практики чи психолога - керівника від бази практики за роз'ясненням окремих положень Етичного кодексу:

1. Відповідальність

1.1. Психологи несуть особисту відповідальність за свою роботу.

Психологи зобов'язані всіляко запобігати і не допускати антигуманних наслідків у своїй професійній діяльності.

Психологи повинні утримуватись від будь-яких дій чи заяв, що загрожують недоторканності особи; не мають права використовувати свої знання і становище з метою приниження людської гідності, пригнічування особистості або маніпулювання нею; несуть відповідальність за додержання пріоритету інтересів людини.

На психологів покладається відповідальність за надійність використовуваних методів та їх програмного забезпечення, валідність обробки даних досліджень, у тому числі тих, які проводяться з використанням комп'ютерних технологій.

Психологи застосовують лише ті знання, якими вони володіють відповідно до своєї кваліфікації, повноважень і соціального статусу.

2. Компетентність

Психологи постійно поповнюють свої знання про нові наукові досягнення в галузі їхньої діяльності, беруться за розв'язання тільки тих завдань, які належать до сфери їх компетенції. [...].

Психологи не застосовують методів і процедур, не апробованих центральними органами Товариства психологів України. [...].

3. Захист інтересів клієнта

Психологи суворо дотримуються принципу добровільної участі клієнта в обстеженнях [...]. ...обов'язком психолога є намагання налагодити з клієнтом співробітництво. [...].

Психологи не беруть участі в діях, спрямованих проти свободи особи. Вони не мають права змушувати клієнта розповідати про свою життєву філософію, політичні, релігійні чи етичні переконання, не повинні вимагати відмовитися від них.

Психологи не мають матеріальних або особистих привілеїв, не можуть використовувати свої знання і становище, довірливе ставлення і залежність клієнта у власних корисливих інтересах.

Психолог уникає встановлення неофіційних взаємин з клієнтом, якщо це може стати на перешкоді проведення діагностичної, консультаційної і корекційної роботи з ним. Між психологом і клієнтом не повинно бути статевої близькості у період, коли психолог несе відповідальність за нього.

Психолог не робить висновків і не дає порад, не маючи достовірних знань про клієнта або ситуацію, в якій він перебуває. У звіті (висновку) психолога має міститися лише необхідна і водночас достатня, що відзначається цілковитою надійністю результатів, інформація для розв'язання поставленого завдання, мають вказуватися межі здійснюваних досліджень, характер виявлених симптомів – постійний чи тимчасовий.

Психолог у доступній формі повідомляє обстежуваного про поставлений діагноз і методи та засоби допомоги. При цьому він зобов'язаний обачливо і обережно висловлюватися щодо виявлених патологій у психічному стані клієнта. Психолог обов'язково попереджає про тих, хто і для чого може використати ці дані... Психолог уповноважений особисто запобігати некоректному і неетичному використанню результатів досліджень і повинен виконувати цей обов'язок незалежно від посадової субординації.

4. Конфіденційність

Психолог зобов'язаний додержуватися конфіденційності в усьому, що стосується взаємин з клієнтом, його особистого життя і життєвих обставин. Виняток становлять випадки, коли виявлені симптоми є небезпечними для клієнта та інших людей, і психолог зобов'язаний поінформувати тих, хто може

надати кваліфіковану допомогу. Конфіденційності можна не дотримуватись, якщо клієнт просить або згоджується, аби в його інтересах інформацію було передано іншій особі.

Психолог не збирає додаткових відомостей про обстежуваного без його згоди і задовольняється лише тією інформацією, яка потрібна для виконання професійного завдання. Запис на магнітну стрічку і відеоплівку, фотографування і занесення інформації про клієнта до комп'ютерних банків даних здійснюються лише за згодою учасників.

Психолог зобов'язаний оберігати професійну таємницю, не поширювати відомостей, отриманих у процесі діагностичної і корекційної роботи, додержуватись анонімності імені клієнта (наприклад, під час навчання, в публікаціях). Для демонстрації і прослуховування будь-яких матеріалів потрібний письмовий дозвіл людини, за чією згодою вони були записані; на вимогу клієнта матеріали негайно знищуються. Документація роботи психологів повинна вміщувати лише професійно необхідні матеріали. До цих матеріалів, пов'язаних з конфіденційним змістом діяльності психологів, має виключатися доступ сторонніх осіб. У тих же випадках, коли психологи звертаються за допомогою до інших фахівців, потрібно спеціально ознайомити їх з питаннями, що стосуються умов і терміну зберігання таких матеріалів, а також обмежень у використанні інформації про клієнта і попередити про міру відповідальності за невиконання правила конфіденційності.

Психолог інформує клієнтів про правила конфіденційності. Смерть або зникнення обстежуваного не звільняє психолога від необхідності зберігати професійну таємницю. Психолог не передає методичних матеріалів особам, які не уповноважені здійснювати психологічну діяльність; не розкриває суті і призначення конкретної методики (за винятком доступних роз'яснень правоохоронним і судовим органам).

7. Професійна кооперація

7.1. Психолог, ведучи професійну дискусію, не повинен дискредитувати колег або представників інших професій, які використовують ті ж або інші наукові методи, він має виявляти повагу до наукових шкіл і напрямків. Психолог цінує професійну компетентність, високу культуру, ерудицію, відповідальне ставлення до справи колег та представників інших професій. Якщо ж психолог виявить ненауковість чи неетичність у професійній діяльності колеги, він повинен сприяти виправленню ситуації. У разі неуспіху цих зусиль психолог може виступити з об'єктивною, аргументованою критикою роботи колеги у психологічному співтоваристві. У тих же випадках, коли критика на адресу члена Товариства є суб'єктивною, упередженою, він має право звернутися до Комісії з етики, висновок якої може використати для спростування несправедливих оцінок чи критики.

У вирішенні спірних питань психолог керується положенням Етичного кодексу. [...].

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Важинський, С. Е., Щербак, Т. І. (2016). *Методика та організація наукових досліджень* : Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка.
2. Дуткевич, Т. В., Савицька, О. В. (2010). *Практична психологія : вступ до спеціальності*.
3. *Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби*. (2018). За заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи.
4. Лемак, М. В., Петрище, В. Ю. (2011). *Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник тестів / Уклад.: Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші*.
5. Тарасова, Т. Б. (2013). *Психологічна освіта : навчальний посібник*. Суми : Університетська книга.

Додаткові

6. Вертель, А. В., Данильченко, Н. О. (2010). *Психодіагностика: практикум*. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С. Макаренка.
7. Мельничук, О. Б. (2013). *Психологічна діагностика [Текст] : навч. посіб. для студ. подв. спец. із спец. "Практич. психологія"*. К. : Каравела.
8. Москальова, А. С., Москальов, М. В. (2014). *Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: Навч. посіб.*
9. *Психодіагностика особистості підлітка* : Навчальний посібник із психологічної практики для студентів педагогічних і психологічних спеціальностей. (2008). За ред. О.Д. Кравченко, В.Ф. Моргуна. Полтава.

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України;
2. Посібники та підручники з основ психодіагностики;
3. Словники та енциклопедії з психології;
4. Мультимедійні презентації;
5. Аудіо та відео наочність.
6. Елементи дистанційного навчання.

Методичне забезпечення роботи студента*Додаток А*

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384
Форма № Н-7.03

(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

Університет, Інститут, відділення _____

Кафедра, циклова комісія _____

освітньо-кваліфікаційний рівень _____

напрямок підготовки _____

спеціальність _____

(назва)

_____ курс, група _____

Додаток Б

Індивідуальний план проходження виробничої психодіагностичної практики студентом спеціальності «Психологія»

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання	Підписи керівника від бази практики та керівника від ЗВО

Узгоджено: дата

Керівник практики від кафедри
(науковий ступінь, вчене звання керівника)
(прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток В**Зразок оформлення першої сторінки звіту про виконання
виробничої психодіагностичної практики**

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ЗВІТпро виконання програми _____ практики
(вид практики)студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____

Спеціальність _____

Кваліфікаційний рівень _____

База практики _____
(повна назва)Керівник практики
від бази практики_____
(посада, прізвище, ініціали)Керівник практики від
випускної кафедри_____
(посада, прізвище, ініціали)

Суми-20__

**Зразок оформлення протоколу психодіагностичного дослідження
особистості**

Протокол психодіагностичного дослідження №

Назва методик

ПІБ досліджуваного _____

Стать досліджуваного _____ Вік _____ Освіта / клас _____

Дата проведення обстеження _____

Прізвище експериментатора _____

Обробка емпіричного матеріалу

- підрахунок сирих балів
- переклад в стандартну шкалу
- графічне зображення

Психологічний діагноз

Інтерпретація

Рекомендації:

- досліджуваному (дитині)
- близьким людям (батькам дитини)
- вихователю / вчителю
- адміністрації (якщо необхідно).

**Схема
аналітичного звіту
за результатами психодіагностичних досліджень**

Аналітичний звіт є обов'язковим документом, який складається психологом після проведення масових психодіагностичних досліджень, які виконані на замовлення адміністрації, педагогів або на самозамовлення. Аналітичний звіт подається адміністрації, копія його залишається у психолога.

При складанні аналітичного звіту необхідно дотримуватися такої схеми:

1. Опис проблеми, що стала причиною проведення дослідження.
2. Побудування гіпотези, постановка задач дослідження.
3. Обґрунтування вибору психодіагностичного інструментарію, опис вибраних психодіагностичних методик або анкет.
4. Назва методики, автор, літературне джерело.
5. Критерії оцінки і інтерпретація даних.
6. Терміни проведення дослідження.
7. Кількість обстежених.
8. Результати дослідження:
9. Кількісні данні, які подаються в зведених таблицях на кожен клас.
10. Аналіз і інтерпретація отриманих результатів, висновки.
11. Рекомендації педагогам, батькам, адміністрації за результатами дослідження.

Орієнтовний перелік психодіагностичних методик для реалізації завдань практики*

Завдання	Методики для реалізації дослідження
Комплексне психодіагностичне дослідження особистості (з урахуванням замовлення установи)	<p align="center">1. Діагностика когнітивної сфери особистості:</p> <p align="center"><u>1.1 Діагностика рівня інтелектуального розвитку у дітей дошкільного віку:</u></p> <p>1) Діагностика загального інтелектуального рівня: «Безглуздості», «Пори року», «Кому що бракує?», «Обведи контур», «Відтвори малюнки», «Що тут зайве?», «Пройди через лабіринт»;</p> <p>2) Діагностика розвитку окремих когнітивних процесів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>діагностика сприйняття:</i> «Чого не вистачає на цих малюнках?», «Дізнайся, хто це», «Які предмети заховані в малюнках?», «Чим залатати килимок?»; • <i>діагностика уваги:</i> «Знайди і викресли», «Запам'ятай і розстав крапки»; Методика «Знайди й викресли» (модифікований варіант методики Б. Бурдона «Коректурна проба»); • <i>діагностика уяви</i> - «Придумай розповідь», «Намалюй що-небудь», «Придумай гру»; • <i>діагностика мови:</i> «Назви слова», «Розкажи по картинці»; • <i>діагностика пам'яті:</i> «Впізнай фігури», «Запам'ятай малюнки», «Запам'ятай цифри». <p align="center"><u>1.2 Психодіагностика рівня розвитку інтелекту у молодших школярів.</u></p> <p>1) Діагностика загального інтелектуального рівня: «Загальна орієнтація дітей у навколишньому світі і запас побутових знань», «Формування понять», «Уміння лічити про себе», «Кубик Рубіка», «Матриці Равена».</p> <p>2) Діагностика розвитку окремих когнітивних процесів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>психодіагностика уваги:</i> «Кільця Ландольта», «Стійкість уваги», «Розподіл уваги», «Оцінка уваги молодшого школяра»; Методика «Коректурні спроби» (автори Б. Бурдо, В. Анфімов.

- *психодіагностика пам'яті*: «Заучування 10 слів», «Оцінка об'єму короткочасної пам'яті», «Діагностика коефіцієнта логічної і механічної пам'яті», «Діагностика типу пам'яті», Методика «Складні фігури» (автор Д. Векслер), Методика «Оперативна пам'ять» (автор О. Лурія);

- *психодіагностика уяви*: «Вербальна фантазія» (мовна уява), «Малюнок» (зорова уява) і «Скульптура». Методика дослідження продуктивності уяви, Визначення індивідуальних відмінностей відтворюючої уяви;

- *психодіагностика мови*: «Визначення понять» і «Визначення пасивного і активного словарного запасу».

1.3 Психодіагностика рівня розвитку інтелектуальних здібностей в підлітковому і старшому шкільному віці

1) *Діагностика загального інтелектуального рівня в підлітковому і старшому шкільному віці*: «Тест Векслера», «ШТРР», «Інтелектуальна лабільність», «Матриці Равена», тест Айзенка, Тест «Аналогії» (субтест із тесту структури інтелекту Р. Амтхауера).

2) *Методи діагностики когнітивних процесів у підлітків і старших школярів*:

- *психодіагностика уваги*: «Діагностика розподілу уваги», «Діагностика концентрації і стійкості уваги», «Аналіз стійкості уваги», «Таблиці Шульте», Методика «Коректурні проби» (автори Б. Бурдон, В. Анфімов), Методика дослідження рівня уваги і самоконтролю (П. Гальперін, С. Кабиліцька).

- *психодіагностика пам'яті*: «Визначення короткочасної пам'яті», «Діагностика короткочасної образної пам'яті», Методика «Піктограма» (автор О. Лурія).

- *психодіагностика сприйняття*: «Здібності до цілісного сприйняття форми і співвідношення частин геометричних фігур і наочних зображень», «Впізнання фігур».

- *психодіагностика мислення*: «Складні аналогії», «Виділення суттєвих ознак», «Числові ряди», «Розуміння переносного сенсу прислів'їв і метафор», «Класифікація понять», «Вивчення

ригідності мислення», «Гнучкість мислення», «Швидкість мислення».

1.4 Психодіагностика рівня розвитку інтелектуальних здібностей дорослих людей.

1) *Діагностика загального інтелектуального рівня дорослих людей:* Культурно-вільний тест на інтелект (CFIT) Р. Кеттелла, методика Равена, «Інтелектуальна лабільність».

2) *Методи діагностики когнітивних процесів у дорослих:*

- *психодіагностика уваги:* «Пізнавання фігур», «Таблиці Шульте», «Коректурна проба», «Червоно-чорна таблиця»;

- *психодіагностика пам'яті:* «Визначення короточасної зорової пам'яті», «Оперативна пам'ять», «Пам'ять на числа», «Пам'ять на образи», «Піктограма».

- *діагностика мислення:* «Складні аналогії», «Виділення суттєвих ознак», «Числові ряди», «Тлумачення прислів'їв», «Класифікація понять», «Закономірності числового ряду», «Виключення зайвого».

2. Діагностика особистісної сфери

2.1. Діагностика особистісної сфери дітей дошкільного віку.

- тест «Драбинка», тест «Неіснуюча тварина», дитячий апперцептивний тест (САТ).

2.2. Діагностика особистісної сфери молодших школярів.

- «Виявлення особистісних особливостей молодшого школяра» Р.Б. Кеттела, «Визначення рівня самооцінки», тест «Драбинка», Методика вивчення самооцінки особистості Дембо-Рубінштейн, Визначення індивідуальних особливостей рівня домагань учня з використанням моторної проби Шварцландера, Дослідження характерологічних провідних тенденцій учня.

2.3. Діагностика особистісної сфери підлітків і старших школярів.

Методика багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттелла (16 PF – опитувальник), тест «Виявлення структури темпераменту» В.М. Русалова, опитувальник Х. Шмішека і патохарактерологічний діагностичний опитувальник (ПДО) А. Е. Лічко, Опитувальник темпераменту Я. Стреляу, «Будинок– Дерево– Людина», «Неіснуюча тварина», методики малюнкові фрустрації Розенцвейга, «Незавершені речення» Сакса і Леві, Методика вивчення самооцінки особистості за допомогою процедури ранжування (модифікація методики С. Будассі), Тест-опитувальник для визначення самоставлення особистості (В. Столін, С. Пантелєєв).

2.4. Діагностика особистісної сфери дорослих людей

Діагностика рис особистості за допомогою 16-RF опитувальника Р. Кеттелла, методика діагностики темпераменту Я. Стреляу, методика Айзенка EPQ, проєктивні методики «Будинок – Дерево – Людина» Дж. Бука, «Неіснуюча тварина», «Незавершені речення» Сакса і Леві.

3. Діагностика емоційно-мотиваційної сфери людини

3.1. Діагностика емоційно-мотиваційної сфери дітей дошкільного віку.

- «Неіснуюча тварина», «Мотиваційна готовність до школи» Л.О.Вегнера, «Вивчення супідрядності мотивів», «Вивчення мотивів взаємодії з дорослими», «Веселий – сумний», Методика «Мій настрій», Методика вивчення емоційного стану (О. Кучерова), Анкета для педагогів та батьків щодо вивчення проявів тривожності у дитини (Г. Лаврентьєва, Т. Титаренко), Методика «Кактус» (М. Панфілова).

3.2. Діагностика емоційно-мотиваційної сфери дітей молодшого шкільного віку.

- Методика «Діагностика тривожних станів у дітей», «Оцінка шкільної мотивації», «Неіснуюча тварина», «Будинок-дерево-Людина».

	<p><u>3.3. Діагностика емоційно-мотиваційної сфери підліткового і старшого шкільного віку.</u> «Діагностика рівня емпатії», тест шкільної тривожності Філіпса, опитувальник Басса-Дарки, методика «Незавершені речення», опитувальники «САН», вимірювання мотивації досягнення А. Меграбіана, методика «Мотивація аффіліації» А. Меграбіана, в модифікації М.Ш. Магомед-Емінова, «Мотивація до успіху» Т.Елерса, «Мотивація до уникнення невдач».</p> <p><u>3.4. Діагностика емоційно-мотиваційної сфери дорослих.</u> тест Спілбергера-Ханіна, «САН» В.А. Доскіна, «Агресивна поведінка» Є.П. Ільїна, «Діагностика мотиваційної структури особистості» В.Е. Мільмана, «Діагностика локуса контролю» Дж.Ротгера, «Мотивація аффіліації» А. Меграбіана, «Торонтська алекситимічна шкала», «Діагностика рівня емоційного вигорання» В.В. Бойко, опитувальник нервово-психічної напруги Т.А. Нємчина.</p>
Психо-діагностичне дослідження міжособистісних стосунків	Метод соціометрії Дж. Моренно, методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.
Психо-діагностичне дослідження особливостей адаптації особистості	<p><u>1. Діагностика адаптації дітей дошкільного віку до ДНЗ:</u> карта спостереження «Діагностика дезадаптованості дитини», Анкета для батьків «Як дитина адаптується до дитячого садка» (автор Г.Андрійченко), Лист адаптації (автори Л. Васильєва, О. Маховская, Е. Яковлева), Методика «Мій настрій» (автори Н.В. Сосновенко, А.І. Тінякова).</p> <p><u>2. Діагностика адаптації першокласників до навчання у школі:</u> «Школа звірів», анкета шкільної мотивації та адаптації Н. Г. Лусканової, кольорово-асоціативне дослідження «Будиночки» О. А. Орехової, методика Т. А. Нежнкової «Бесіди про школу», Комплекс психодіагностичного інструментарію для дослідження адаптації учнів 1-го класу до навчально-виховного процесу (автори Н. Сосновенко, А. Тінякова), Методика психолого-</p>

	<p>педагогічного вивчення характеру шкільної адаптації і оцінки її успішності (автор Г. Кумарина).</p> <p><u>3. Діагностика адаптації п'ятикласників до навчання:</u> методика А.В. Фурмана «Визначення адаптованості учнів до зовнішнього та внутрішнього світу», тест шкільної тривожності за Філіпсом, методика «Експертна оцінка адаптованості дитини до школи» В. Чирков, О. Соколова, О. Сорокіна; Соціометрична методика адаптована Бітяноюю, Комплекс психодіагностичного інструментарію для дослідження адаптації учнів 1-го класу до навчально-виховного процесу (автори Н. Сосновенко, А. Тінякова), Соціологічна анкета (автор: В. Г. Панок).</p> <p><u>4. Діагностика адаптації до навчання у ранньому юнацькому віці:</u> методика соціально-психологічної адаптації (К.Роджерс, Р.Даймонд), методика вивчення мотивації навчання старшокласників (М.І.Лукьянова, Н.В.Калініна), Методика визначення особистісної адаптованості школярів (автор А. Фурман), Комплекс психодіагностичного інструментарію для вивчення адаптації учнів 10-го класу (ПТНЗ, ВНЗ) до нових умов навчання в навчальному закладі (автори Н. Сосновенко, А. Тінякова).</p> <p><u>5. Діагностика адаптації до професійної діяльності:</u> опитувальник для оцінки проявів дезадаптації (О.Н. Родіна), самооцінка психологічної адаптивності (Н.П. Фетіскін, В.В. Козлов, Г.М. Мануйлов), оцінка емоційно-діяльнійної адаптивності (Н.П. Фетіскін, В.В.Козлов, Г.М. Мануйлов), методика соціально-психологічної адаптації (К. Роджерс, Р. Даймонд).</p>
<p>Психо-діагностичне обстеження професійного самовизначення особистості</p>	<p>Опитувальник професійної спрямованості (ОПС) Д. Голланда; Диференційно-діагностичний опитувальник Є. А. Клімова; Комунікативні та організаторські схильності; Орієнтовно-діагностична анкета інтересів-2 (за Б. Федоришиним та С. Карпіловською); Методика для виявлення професійних нахилів особистості Л. Йовайши; Методика на оцінку загальних</p>

здібностей до підприємництва (GET TEST).
--

*** Вибір психодіагностичних методик потребує попереднього узгодження з керівниками від бази практики та ЗВО!!! Здійснюється з врахуванням специфіки бази практики.**

Додаток К

Директору ННІ

студента (ки) спеціальності _____

_____ групи _____

_____ ННІ

_____ форми навчання

(денної, заочної)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Заява

Прощу дозволити проходження _____ практики _____

(назва практики)

У _____

(повна назва бази практики)

_____ району _____ області з

_____ по _____ 20.. року

До заяви додаю лист-згоду з бази практики.

(дата) (підпис)

Віза керівника практики _____

Додаток Л

Директору ННІ

№ вих. ____ від «__» _____ 20 року

Директора _____

*(повна назва бази практики)**(прізвище та ініціали)*

Адміністрація _____

(повна назва бази практики)

просить направити для проходження _____ практики

(назва практики)

студента (ку) _____ інституту/факультету

_____ групи _____

(прізвище, ім'я по-батькові практиканта)

з _____ по _____

База практики зобов'язується прийняти студента, призначити наказом кваліфікованого спеціаліста для безпосереднього керівництва практикою, створити необхідні умови для виконання студентом програми практики, забезпечити безпечні умови праці під час практики.

Директор
(завідуюча)

печатка закладу, підпис

Прізвище, ініціали
керівника бази
практики